AUTOIDENTIFICAREA PROFESIONALĂ A ADOLESCENȚILOR ÎN COLEGIU

PROFESSIONAL SELF-IDENTIFICATION OF ADOLESCENTS IN COLLEGE

CZU: 377.8:331.548-053.6 **https://doi.org/10.59295/spd2024s.75**

Svetlana RUSNAC,
ORCID: 0000-0001-8846-0201
e-mail: srusnac@ulim.md
Universitatea Liberă Internațională din Moldova
Ecaterina GAMURAR,
ORCID: 0000-0001-9363-1183
e-mail: egamurat@ulim.md
Universitatea Liberă Internațională din Moldova

Summary. *This study aimed to investigate the influence of personal values on the professional interests of college students. Sixty students (30 males, 30 females, aged 18-19) participated in the research. The study employed the Holland Occupational Themes (RIASEC) Assessment and the Morphological Test of Life Values. The results indicated that personal values significantly impact career preferences. For instance, entrepreneurial preferences correlated with self-development and achievement values. The findings suggest that personalized career counseling considering students' values can enhance career decision-making and satisfaction.*

Keywords: *career interests, college students, personal values, professional preferences, self-development.*

INTRODUCERE

Planurile de viață în adolescență includ autoidentificarea personală, aspectele morale, stilul de viață și aspirațiile. Alegerea profesiei este crucială pentru elevii de colegiu, determinând viitorul lor profesional și personal. Adolescenții percep viața școlară ca o etapă pregătitoare pentru o viață mai bogată și autentică. Alegerea profesiei este preocuparea lor principală și constantă. Adolescența este perioada formării viziunii asupra lumii și orientărilor valorice, caracterizată de responsabilitate, independență și capacitatea de a participa activ la viața socială și personală, de a soluționa diverse probleme și de a se forma profesional. Conform lui Erikson [1], adolescența se concentrează pe procesul de identitate, implicând alegeri sociale și individuale, identificare și formare profesională.

Autoidentificarea profesională începe în copilărie și continuă în adolescență. Studiile arată că motivele autoidentificării și cele practice devin dominante în activitatea școlară. În alegerea profesiei, motivația băieților nu este influențată de vârstă, în timp ce la fete se observă o tranziție de la motivarea pentru nevoile sociale la o motivație

generală pentru profesie. Procesul de autoidentificare profesională constă în formarea realistă a obiectivelor pentru viitoarea carieră, ținând cont de resursele psihologice și psihofiziologice ale persoanei. Educația profesională, fie prin autoeducație, fie prin instruire în instituții de învățământ, joacă un rol crucial în pregătirea emoțională și motivațională pentru obținerea unei profesii. Alegerea profesiei, fundamentată pe analiza resurselor interne și cerințele profesiei, este crucială pentru afirmarea individului în societate și reprezintă una dintre cele mai importante decizii din viață. Procesul de autoidentificare profesională acoperă întregul parcurs al activității profesionale, de la intențiile inițiale până la retragerea din activitate [2]. Premisele autoidentificării profesionale includ principiile determinismului și activității, esențiale pentru dezvoltarea personalității. Acest proces implică influența școlii, familiei, organizațiilor sociale, literaturii și artei asupra motivațiilor profesionale. Sistemul de orientare profesională urmărește să rezolve problemele educației și consilierii profesionale, să trezească interesul și aptitudinile profesionale, să ofere ajutor în angajare și să faciliteze adaptarea profesională [1].

Nevoia de autoidentificare a persoanei este, în esență, fără obiect. Леонтьев А. Н. subliniază că „până la prima sa satisfacere, nevoia „nu știe" obiectul său, deoarece acesta nu a fost încă descoperit" [3]. Interacțiunea dintre personalitate și sistemul extern de influență profesională apare doar în contextul activității. Activitatea, ca formă de interacțiune a subiectului cu obiectele, formează condiția reflectării psihice și funcționează ca mecanism de influență determinată asupra personalității. În procesul interacțiunii continue cu lumea exterioară, individul acționează ca o parte activă. Astfel, manifestarea psihologică a principiului determinismului poate fi înțeleasă doar în cadrul problemei raportului dintre condițiile externe și interne în determinarea activității. În analiza forțelor motrice ale activității, este esențial să se pornească de la interdependența și antagonismul dintre factorii interni și externi. Procesul de autoidentificare profesională este determinat de extinderea activității subiectului, care își realizează legătura cu factorii de orientare profesională. Autoidentificarea este integrată în această activitate ca parte a sa.

Elementele structurale ale personalității, ca premise psihologice imediate ale autoidentificării profesionale, diferă în conformitate cu funcțiile lor. Aceste premise se împart în două grupuri principale: caracteristici ale personalității care facilitează alegerea profesiei (trăsături de voință, hărnicie, experiență de muncă și viață acumulată, nivelul de maturitate generală) și componente ale direcției personalității care dinamizează procesul de autoidentificare profesională (nevoia de autoidentificare profesională, interesele școlare și profesionale, convingerile și atitudinile, valorile și idealurile, percepțiile despre valorile vieții).

Potrivit lui Климов Е. А [4], există opt perspective esențiale în situația alegerii unei profesii. Elevii din clasele superioare iau în considerare informații despre: poziția membrilor mai în vârstă ai familiei (părinții își exprimă adesea îngrijorarea cu privire la viitoarea profesie a copilului lor și influențează alegerile acestuia); poziția prieteni-

lor (relațiile de prietenie foarte strânse pot influența semnificativ alegerile profesionale); poziția profesorilor și educatorilor (profesorii, având o perspectivă bine informată asupra elevilor, pot oferi sfaturi valoroase în alegerea profesiei); planurile personale profesionale (ideile despre viitor influențează comportamentul și deciziile legate de carieră); abilitățile individuale (talentele și aptitudinile elevului joacă un rol crucial în alegerea profesiei); nivelul pretențiilor la recunoașterea socială (realismul pretențiilor este esențial în pregătirea profesională); informațiile disponibile (informațiile corecte și nealterate sunt esențiale pentru o alegere informată a profesiei); tendințele manifestate prin activitate (interesele profesionale se dezvoltă prin implicarea conștientă în diverse activități).

Autoidentificarea profesională este un proces complex și continuu, care acoperă întregul parcurs al activității profesionale, de la apariția intențiilor profesionale până la retragerea din activitatea de muncă [4].

Auto-cunoașterea este esențială pentru orientarea profesională și alegerea unui domeniu adecvat capacităților și aspirațiilor personale, deoarece implică conștientizarea competențelor și realizărilor proprii, comparate cu ale celorlalți. Procesul de comparație cu alții este fundamental pentru auto-cunoaștere și evaluare personală [5]. Perfecționarea de sine începe cu auto-cunoașterea, esențială pentru autoeducare și alegerea unei ocupații potrivite. Cerințele societății influențează auto-cunoașterea și autoeducarea, acestea fiind motivații importante pentru autoevaluare și dezvoltare personală [6]. În psihologie, autoevaluarea reprezintă conștientizarea propriei identități și capacitatea de a evalua corect calitățile și abilitățile personale. În procesul de orientare profesională, autoevaluarea este evaluarea pe care o persoană o atribuie propriilor capacități în raport cu specificul profesiei. Autoevaluarea se dezvoltă pe parcursul vieții, fiind influențată de experiențele și maturitatea individului.

Studiile arată că elevii de liceu caută domenii de activitate potrivite percepției lor asupra abilităților proprii, însă autoevaluările lor sunt adesea inexacte, conducând la eșecuri în alegerea profesiei. Autoevaluarea adecvată este rară, majoritatea elevilor supraestimându-și sau subestimându-și capacitățile, afectând negativ alegerea profesiei și dezvoltarea personalității [7]. Există trei nivele ale autoevaluării: nivel ridicat (coincide cu evaluarea profesorilor și părinților), nivel mediu (supra/subevaluează parțial capacitățile) și nivel scăzut (supra/subevaluare bruscă a intereselor și abilităților personale față de evaluările externe).

Autoevaluarea adecvată nu este înnăscută, ci se formează prin dezvoltarea personalității și are diferite grade de obiectivitate și completitudine. Formarea unei autoevaluări corecte este crucială în orientarea profesională. În colegiu, este important ca elevii să se concentreze pe calitățile relevante pentru profesie. Este necesar să se utilizeze metode active de predare care să crească nivelul de cunoștințe despre psihologia personalității și să stimuleze interesul pentru autoevaluare și autodezvoltare. Înarmarea elevilor cu cunoștințe necesare pentru orientare profesională, stimularea interesului pentru studierea personalității și evaluarea corectă a capacităților proprii contribuie la for-

marea unei autoevaluări obiective, la autoidentificarea profesională și la alegerea corectă a profesiei.

MATERIALE ȘI METODE

Scopul studiului: studierea intereselor profesionale în raport cu valorile vieții la elevii de colegiu.

Lotul de subiecți: cercetarea a inclus 60 de elevi ai Colegiului ULIM, omogeni din punct de vedere al sexului și vârstei: 30 fete și 30 băieți, cu vârste între 18 și 19 ani.

Ipoteza cercetării: sistemul de valori al elevilor de colegiu influențează formarea intereselor profesionale.

Metode utilizate

Chestionar de Preferințe Profesionale de J. Holland (Holland Occupational Themes (RIASEC) Assessment) [8]: Evaluează preferințele profesionale ale subiecților.

Testul Morfologic al Valorilor Vieții (В.Ф. Сопов, Л.В. Карпушина) [9]: Măsoară valorile fundamentale ale vieții subiecților și modul în care acestea influențează interesele lor profesionale.

REZULTATE ȘI DISCUȚII

În urma aplicării Chestionarului de preferințe ocupaționale Holland, s-au obținut rezultatele din Tabelul 1, oferind o perspectivă clară asupra preferințelor profesionale ale elevilor de colegiu.

Tabelul 1. Tipuri de preferințe profesionale

Preferințe	Număr de respondenți	Procentaj (%)
Antreprenorial	15	25.5
Investigativ	12	20.4
Social	12	20.4
Realist	10	17
Convențional	6	10.2
Artistic	5	8.5

Interpretarea rezultatelor

Antreprenorial (25.5%): elevii cu aceste preferințe sunt orientați spre inițiativă, leadership și organizare, fiind încrezători și orientați spre succes.

Investigativ (20.4%): preferințele investigative reflectă o înclinație spre gândire analitică, cercetare și rezolvarea problemelor, elevii fiind interesați de științe și activități intelectuale.

Social (20.4%): elevii preferă activitățile ce implică ajutorarea și colaborarea cu alții, fiind empatici, comunicativi și orientați spre profesii de consiliere și educație.

Realist (17%): preferințele realiste indică o înclinație către activități practice și tehnice, elevii având abilități mecanice și preferând lucrul cu echipamente.

Convențional (10.2%): elevii preferă activitățile organizate și structurate, fiind meticuloși, eficienți și orientați spre munca de birou.

Artistic (8.5%): preferințele artistice indică o înclinație spre creativitate și originalitate, elevii fiind inovatori și sensibili, cu aptitudini în arte.

Aceste rezultate evidențiază diversitatea preferințelor profesionale ale elevilor și subliniază importanța consilierii orientate spre aceste preferințe.

Tabelul 2 prezintă rezultatele Testului Morfologic al Valorilor Vieții (В.Ф. Сопов, Л.В. Карпушина), evidențiind importanța diferitelor valori pentru elevii studiați.

Tabelul 2. Rezultatele căpătate prin aplicarea Testului morfologic al valorilor vieții

Tipuri de valori	Scoruri
Dezvoltarea de sine (cunoașterea și dezvoltarea abilităților)	33
Satisfacția spirituală (principii morale și nevoi spirituale)	33
Creativitatea (realizarea potențialului creativ)	34
Contactele sociale (relații interpersonale și roluri sociale)	37
Prestigiul personal (recunoașterea socială)	34
Situația financiară (bunăstarea materială)	39
Realizările (obiective și sarcini de viață)	39
Păstrarea individualității (opinii și convingeri personale)	36

Interpretarea rezultatelor. Dezvoltarea de sine (33): elevii sunt motivați să-și cunoască și să-și dezvolte abilitățile. **Satisfacția spirituală** (33): principiile morale și nevoile spirituale sunt prioritare. **Creativitatea** (34): dorința de a-și exprima potențialul creativ este semnificativă. **Contactele sociale** (37): relațiile sociale sunt foarte valorizate. **Prestigiul personal** (34): recunoașterea socială este importantă. **Situația financiară** (39): factorii materiali sunt considerați esențiali pentru bunăstare. **Realizările** (39): elevii pun accent pe realizarea obiectivelor. **Păstrarea individualității** (36): elevii apreciază menținerea opiniilor și convingerilor personale.Aceste rezultate evidențiază diversele valori și interese ale elevilor, oferind perspective pentru consilierea și orientarea lor profesională și personală.

Rezultatele corelației prezentate în tabelul 3 reflectă relațiile dintre diferitele tipuri de preferințe profesionale și valorile personale, precum și sferele de activitate.

Tabelul 3. Corelația rezultatelor căpătate prin aplicarea Chestionarului Holland și Testului morfologic al valorilor vieții

Tipuri de valori / Sfere profesionale	Antreprenorial	Investigativ	Social	Realist	Convențional	Artistic
Dezvoltare de sine (p)	0.01	0.04	-0.01	0.01	-0.03	-0.01
Satisfacție spirituală (p)	-0.01	0.03	0.01	-0.01	-0.03	0.01
Creativitate (p)	-0.01	-0.01	0.02	0.01	-0.02	0.01
Contacte sociale (p)	-0.02		0.05		-0.04	
Prestigiu personal (p)	-0.03	-0.01	-0.01	-0.01	0.04	-0.01
Situație financiară (p)	0.02		-0.04		0.04	-0.03
Realizările (p)	0.01	0.04	-0.03	0.02	0.05	0.02
Păstrarea individualității (p)	-0.02	0.01	-0.02	0.01	-0.03	-0.01
Sfera vieții profesionale (p)	0.04	0.01	-0.01	-0.02	-0.04	-0.01
Sfera educației (p)	0.01	-0.01	0.03	-0.02	-0.05	0.03
Sfera vieții de familie (p)	-0.01	0.01	-0.02	-0.01	0.04	0.01
Sfera activității publice (p)	-0.01	0.03	0.01		-0.01	0.01
Sfera hobby-urilor (p)	-0.02	-0.03	0.03		-0.04	0.01
Sfera activității fizice (p)	-0.01		0.02	-0.04	-0.02	0.04

Interpretarea rezultatelor

Antreprenorial. Corelațiile pozitive cu dezvoltarea de sine (p=0.01), situația financiară (p=0.02), și realizările (p=0.01) indică valorile dezvoltării personale, securității financiare și succesului. Corelațiile negative cu prestigiul personal (p=-0.03) și păstrarea individualității (p=-0.02) sugerează neglijarea acestor aspecte.

Investigativ. Corelațiile pozitive cu dezvoltarea de sine (p=0.04) și realizările (p=0.04) arată accentul pe cunoaștere și succes. Corelația negativă cu sfera hobby-urilor (p=-0.03) sugerează importanță scăzută pentru activitățile recreative.

Social. Corelațiile pozitive cu contactele sociale (p=0.05) și creativitatea (p=0.02) indică interesul pentru relații interpersonale și exprimarea creativă. Corelațiile negative cu situația financiară (p=-0.04) și realizările (p=-0.03) sugerează priorități mai mici pentru aceste aspecte.

Realist. Corelațiile pozitive mici cu dezvoltarea de sine (p=0.01) și realizările (p=0.02) arată un interes moderat pentru auto-îmbunătățire și succes. Corelațiile negative cu sfera activității fizice (p=-0.04) sugerează importanță mai mică acordată activităților fizice.

Convențional. Corelațiile pozitive cu realizările (p=0.05) și prestigiul personal (p=0.04) indică orientare către succes și recunoaștere socială. Corelațiile negative cu contactele sociale (p=-0.04) și sfera vieții profesionale (p=-0.04) pot sugera dificultăți în interacțiunile sociale și profesionale.

Artistic. Corelațiile pozitive mici cu sfera activității fizice (p=0.04) și creativitatea (p=0.01) sugerează interes pentru exprimarea creativă și activități fizice. Corelațiile ne-

gative cu situația financiară (p=-0.03) pot indica importanță mai mică acordată securității financiare.

Aceste interpretări oferă o imagine detaliată asupra modului în care preferințele profesionale corelează cu valorile personale și sferele de activitate ale elevilor.

CONCLUZII

Studiul a confirmat ipoteza că sistemul de valori influențează semnificativ interesele profesionale ale elevilor de colegiu. Analiza corelațiilor a arătat că preferințele antreprenoriale sunt legate de dezvoltarea de sine și realizări, indicând că elevii valorizează auto-dezvoltarea și succesul. Preferințele sociale și artistice corelează pozitiv cu creativitatea și contactele sociale, subliniind importanța relațiilor interpersonale și expresiei creative. De asemenea, preferințele convenționale sunt asociate cu securitatea financiară și prestigiul personal, ceea ce sugerează că recunoașterea socială este esențială pentru aceste grupuri. Aceste rezultate evidențiază necesitatea consilierii personalizate, care să reflecte valorile personale și trăsăturile de personalitate ale elevilor, facilitând astfel alegeri de carieră mai informate și satisfăcătoare.

REFERINȚE

1. Erikson, E. H. *Identity: Youth and Crisis*. New York: W.W. Norton & Company, 1968. 336 p. ISBN-13: ‍978-0393010695.
2. Draguța O. Starea de bine a elevului de azi – succesul și sănătatea adultului de mâine. In: *Revista DIDACTICA PRO*, 2018, nr.4-5, p. 110-111. ISSN: 1810-6455
3. Леонтьев, А. Н. *Деятельность.Сознание.Личность*. Москва: Издательство: Смысл, 2005. ISBN 5-89357-153-3
4. Климов, Е. А. *Психология профессионального самоопределения*. М.: Академия, 2007. 302 с. ISBN: ‍978-5-7695-5690-6.
5. Rusnac, S. *Preocupări contemporane ale psihologiei sociale.* Chișinău: F.E.-P. „Tipografia Centală”, 2007. 264 p. ISBN: 978-9975-78-566-2.
6. Golu, M. *Dinamica personalității.* București: Geneze, 1993. 238 p. ISBN: 973-9099-16-5
7. Cojocea, M., Petcu, I., Milăşan, A. (Coord.). *Starea de bine a profesorilor şi elevilor: resurse, impact și idei practice*. Bucureşti: Asociația Europeană a Profesioniștilor în Educație EDUMI, 2021. 390 p. ISBN: 978-973-0-34588
8. *Detailed overview of the Holland's RIASEC Codes assessment*. În:https://career.assessment.com/detailed-overview-of-the-hollands-riasec-codes-assessment/
9. *Морфологический тест жизненных ценностей (В.Ф. Сопов, Л.В. Карпушина).* În:https://psystat.at.ua/publ/morfologicheskij_test_zhiznennykh_cennostej/2-1-0-45